

Parkour – seikkailuretki kaupunkitilaan

Alku aina hankalaa, paitsi alussa itsessään myös alun myöhemmässä paikantamisessa. Tapahtumahistorialliseen faktaan kerrostuu tuota pikaa tarinallisuutta, ensin arjessa, sitten medioissa ja lopulta tutkimuksessa, mikäli tarinat niihin syystä tai toisesta pongahtavat. Saiko frisbee (liitokiekko) tosiaan alkunsa new yorkilaisessa italialaisravintolassa, jossa joku kokeili, voisiko vastapestyt lautaset kantamisen sijaan heittää ilmassa tiskialtaalta kuivaajalle? Liian monien sirpaleiden jälkeen keksittiin lautanen lennättää syömäpuoli alaspäin. Tämän aerodynaamisen oivalluksen jälkeen saattoi arkiseen työhön liittää tyylyttelyn hauskuutta. Samanlaisten tarinoiden muodossa lienee kulkenut monen liikunnallisen nuorisoharrastuksen kehitystie – joskus jopa kilpaurheilun tiukkoihin normeihin saakka.

Yritän artikkelissani tuoda esiin inhimillisen liikkeen, liikkumisen ja liikkeillä kisaamisen hienosyisiä, usein näkymättömiä yhteyksiä. Siinä missä (kilpa)urheilu tekee liikkeestä suorituksen, monet liikunnalliset kehittelyt elävät omaa elleivät peräti omaehtoista elämäänsä. Sosiohistoriallinen katse voi tarkentaa kohteen näkyvyyttä ja löytää sille kiinnekohtia aikaisempaan, vanhaan ja jo unohdettuun, vaikka itse utelias, kokeileva liike jatkaakin niistä välittämättä omaa oikullista kulkuaan.

Urbaani uusheimo?

Kirjoitin Liikunnanopettaja-lehteen taannoin jutun otsikolla "This ain't no walk in the park" (Silvennoinen 2005a). Se kertoi suomalaiseseen katukuvaan parisen vuotta sitten ilmestyneistä "katuapinoista", "parkouraajista". Nuoret pojat ja tytöt tekivät itse keksimiään ja sivullisen silmissä hurjantuntuisilta näyttä-

viä temppejuja kaupunkitilan erilaisilla rakenteilla. He hyppivät kaiteiden ja aitojen yli, loikkivat rappuja ylös ja alas, pomppivat tasolta toiselle, kiepauttivat itsensä betoniseinää vasten voltin tai käsien kautta ympäri. Aidat ja penkit eivät olekaan esteitä, jotka on pakko kiertää. Niistä voidaan mennä yli tai ali. Kaupunkiin rakennetut tilat ovat haasteita, joita katsotaan ja arvioidaan oman taitamisen ja uskalluksen suodattimilla. Vaikka oman lehtijuttuni otsikko vihjasi siihen, että tapahtuman miljöönä olisi puisto rauhallisine sunnuntai-kävelijöineen, myös metsäinen ja luonnonvarainen ympäristö on oiva kokeilun ja kokemisen paikka. Puut, pensaat ja kivet vetävät puoleensa siinä missä kaupunkien rakennelmat.

Pienistä ja paikallisista poikien ja tyttöjen poppoista on kehkeytynyt eri puolilla Suomea ja maailmaa laajamittainen nuorten "uusheimo", yksi kaupunkikulttuurinen olemisen tapa. Vaikka nuorison heimoutumista usein vähätellään vain jonkinmoisena alakulttuurina, se saattaa olla nuorille itselleen sitä "ainoa oikeaa elämää". Monen sosiologin ja kulttuurintutkijan mielestä nuorten ryhmien muodostumisen keskeisiä piirteitä ovat paitsi yksilöllinen "identiteettityö" myös erottautuminen omalla joukolla toisista ryhmistä. Tämä voi tapahtua tylyttelyjen, kuten pukeutumisen, musiikin ja harrastusten kautta, samalla kun tasapainoillaan intensiivisten elämysten, seikkailujen ja turvallisuuden tunteen rajapinnoilla (esim. Schulze, Gronow, ks. Karisto ym. 2003, 191–192, Ziehe 1992).

Suomalaisilla parkourajilla on oma katto-organisaatio nimeltä Suomen Parkour ry (SPY), joka perustettiin vuonna 2003. Vuoden 2005 loppuun mennessä siihen oli liittynyt yli tuhat jäsentä. Uuden liikuntamuodon näyttävä esilläolon tapa on poikunut paitsi web-sivustoja ja itse tehtyjä kuvatallenteita myös lukuisia lehti- ja televisiojuttuja. Aluksi vain pienen piirin tuntema parkour on nopeasti alkanut kiinnostaa paitsi mediaa myös liikunnanopettajia ja nuorten vanhempia (www.parkour.fi, www.parkour.net). Lisäksi harrastus yhdistää toisiinsa eri maiden nuoria; käydään "jameissa" tai "hengaushetkillä" toisten luona. Suomessa järjestettiin kesällä 2005 pääosin EU-rahoituksen tuella "Flow Finland" -kiertue, joka esitteli lajia aina Rovaniemeä myöten. Tämä pioneerihanke sai todella innokkaan vastaanoton.

Jyväskyläläinen opiskelija Perttu Mäkinen on yksi kotimaisen parkour-harrastuksen pioneereja, joka on käynyt lapsuus- ja

Martti Silvennoinen

Parkour –
seikkailuretki
kaupunkitilaan

nuoruusvuosinaan läpi skeittailun ja lumilautailun hurmion. Parkouraaminen on hänelle vielä enemmän. Se on ”liikunnallista taidetta ja elämäntapa”, johon liittyy monia ulkopuolisille tuntemattomia merkityksenantoja. Parkour-juttuun innostuneet (”traceurs”) pitävät harrastustaan jopa elämänfilosofiana, jossa omien polkujen kulkemista edesauttaa tai rajoittaa vain oma ruumis. Ryhmän sisäistä toimintaa voidaan kulttuurisesti tulkita myös geertziläisessä ”syvän leikin” mielessä, jolloin kyse on paljon monisärmäisemmästä asiasta kuin pelkästä tekemisestä, harrastuksesta ja esilläolosta (Blanchard 1996). Yhdessä tuotetut ja keskenään jaetut kokemukset ovat sanomia siitä, miten ryhmä yhtenäistyy tai hajaantuu. Herkimmillään ne kertovat siitä, miten omaa elämää koetaan, miten sitä tulkitaan oman ryhmän ja harrastuksen piirissä ilman ulkoa annettuja määritteitä (Hänninen 2005).

Sanomalehti Keski-suomalaisen haastattelussa 26.10.2005 Mäkinen kertoi, että harrastajien kirjoittamaton sääntö on se, että ketään sivullisia ei tahallisesti häiritä eikä paikkoja rikota. Kännipäissään ei tehdä mitään eikä myöskään liioittelu tai uhoilu kuulu harrastukseen. Porukoiden kohtaamisia ja yhdessäoloa eivät sävytä machomaiset revittelyt, vaan jokainen tulee mukaan ja kohdataan omana itsenään. Mäkinen totesi, että muun muassa poliiseilla on ollut ymmärrystä näitä kaupunkitilaa haltuunsa ottavia nuoria kohtaan. Heitä ei ole häädetty omille sijoilleen pois silmistä, kuten aikanaan saattoi käydä skeittareille. Muutaman kerran on jonkin kauppaliikkeen vartija saattanut tulla ihmettelemään, että ”mitäs te täällä tuolla tavalla pyörite ja heilutte”, perään pieni suun mutristus, ja asia on jäänyt siihen. Mäkisen mielestä erityisen haasteellisia kaupunkiesteitä Jyväskylässä on löytynyt yliopiston kampukselta, joka on sekoitus tiiltä, betonia ja puistoa – seikka, jota Alvar Aalto rakennuksia piirtäessään saattoi tuskin tällä tavalla ennakoita. Toinen mielipaikka löytyy Kuokkalan kaupunginosasta. Paikallisen koulun edustalla sijaitsee todellinen unelma: suurista luonnonkivistä koottu ympyrä. Kukaan ei ole vielä päässyt kierrosta läpi putoamatta välillä maahan.

Ovatko parkouraajat vain yksi uusi laji nuorten urbaanis-
sa alakulttuurissa, kuten breikkarit (katutanssijat), skeittarit
(rullalautailijat) ja snoukkarit (lumilautailijat) aikanaan? Voi-
daanko heidät lukea edes joltain osin Yhdysvalloista levinneen

Martti Silvennoinen

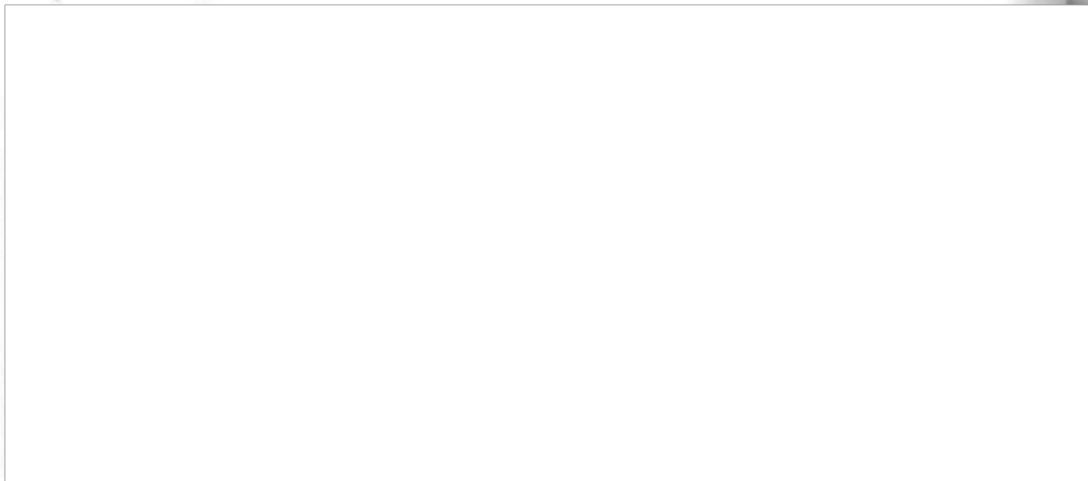
Parkour –
seikkailuretki
kaupunkitilaan

hip-hop-kulttuurin perillisiksi? Onko heillä samanlaisia viestejä aikuismaailmalle kuin alkuaikojen breikkareilla ja skeittareilla: olla vastahangassa "establimentille", kasvavalle tavarakulutukselle sekä kilpa- ja huippu-urheilun "oikeille" olemisen tavoille (Humphreys 1996ab)? "Kyllä ja ei", vastaa Perttu Mäkinen. Siinä missä skeittarit ja breikkarit imivät vaikutteita amerikkalaisten mustien ghettonuorten tyyliä, sanovat parkouraaajat ("Le Parkour") maksavansa velkaa ranskalaisille oppi-isilleen, joista ensimmäisinä mainitaan Sébastien Foucan ja David Belle kaverineen (Rasi 2005). Myös parkouraaajien alkukotina 1980-luvun lopulla oli suurkaupunkien tuttu "häiriötila" – lähiö – tällä kertaa Pariisin Lissesin kaupunginosa. Tässäkin kohtaamme "mahdollisia alkutarinoita", joista yksi kertoo, että uudenlaisen liikumistavan merkittävä innoittaja oli David Bellen isä, Ranskan armeijan palomies, joka rohkaisi poikaansa paitsi kehittämään omaa ruumiillista taitamistaan ja etsimään sen mahdollisuuksia myös auttamaan muita samaan suuntaan.

Vanhaa uudessa

Skeittausta, snoukkaamista ja surffausta (lainelautailua) voi pitää ajallisesti ja kulttuurisesti toisilleen hyvinkin läheisinä harrastuksina ja liikuntamuotoina. Ne ovat nykynuorten omia juttuja. Niitä ei luotu suunnittelupöydillä, järjestöjen palaverissa eikä opettajainhuoneissa, vaan usein siellä, missä elämisen, koulun ja työn virikkeet ovat saattaneet olla hyvinkin minimaaliset. Takapi-

(Kuva ja kuvankäsittely: Pauli Peura)

hojen ja sivukujien lapsijoukkojen siirtymät imitoiduista rosvo- ja poliisiileikeistä omien taitojen ja rajojen kokeiluun on tehty julkiseksi, viety kaduille ja aukioille. Kyse voi olla vahvasta halusta astua esiin, näyttää, tehdä itsensä näkyväksi. Näille nuorille eivät ole riittäneet risat koripallotelineet, kilpaa juoksemisen tai pituutta hyppäämisen valjuksi koettu dramatiikka ja koreografia. Niiden sijaan pannaan jalkojen alle joka suuntaan karkailemaan pyrkivä lauta; asfaltilla, lumella, veden pinnalla!

Skeittaukselle, snoukkailulle ja surffaukselle on löytynyt alkujuuria historiallisesti kauempaa ja lähempää. Polynesialaisten tiedetään surffailleen eri paksuisten ja pituisten puunrunkojen päällä jo kauan sitten. Siitä kertoneet lähetyssaarnaajat pitivät temppeja "paholaisen huvituksena" (Booth 1996). Yksi rullalautailun alkuperä löytyy 1930-luvulta, jolloin ensimmäiset lautaversiot saattoivat olla hedelmälaatikoiden alle asetettuja potkulaudan alustoja (Humphreys 1996a). Lumella taiteilusta käy hyvänä esimerkkinä Telemarkin maakunta Norjassa, jossa 1800-luvulla iloteltiin ja kisailtiin suksien päällä tyylein, jotka sekä enteilivät nykyistä mäkihyppyä ja laskettelua että jättivät monien tämän päivän janne ahosten kiusalliseksi kokeman jäänteet: hypyn pakollisen telemark-alastulon (Silvennoinen & Niku 2000).

Uusi ja outo ei ole aina ihastusta herättävä, varsinkaan aikuisten silmiin. Kun skeittareiden määrä Yhdysvalloissa kasvoi, monien kaupunkien viranomaiset tuomitsivat harrastuksen vetoamalla lääketieteen ja turvallisuuden asiantuntijoihin. Myöhemmin, kun The National Skateboarding Association pyrki

saamaan skeittareille hyväksytyt ja positiivisen imagon kilpailujen ja sponsoreiden avulla, monet nuoret jättäytyivät syrjään. He halusivat harrastuksensa jäävän alkuperäisen ideaalin mukaisesti "meidän omaksi jutuksi". Sports Illustrated pääsi hehkuuttelemaan: "Anarkistit vasemmalle, Little Leaguers oikealle!" (Humphreys 1996a).

Myös lumilautailu koki samanlaisia vaiheita (Hänninen 2005). Ensimmäiset "snurferit" USA:ssa, 1960-luvulla olivat skeittilautaa suurempia, ja laudan kärkeen sidottu käsinaru auttoi ohjaamisessa (Humphreys 1996b). Kyseessä lienee ollut nuorten vitsi. Keksittiin ilkikurinen kapistus hännäämään vakaata, kahdella suksella laskettelevaa slalom-kansaa. Kun lautailu alkoi laajeta, terästyi taas aikuisten katse, ja lautailulle tapahtui kuten skeittaukselle. Yhdysvalloissa lautailu kiellettiin virallisilla rinteillä ja lautailijat siirtyivät takamaastoihin. Muutenkin monille nuorille normaalirinteet olivat 1970-luvulla juppien paikkoja. Kun rinteet avautuivat kaikille halukkaille, alkoi lautailun tuotekehittäminen ja massamarkkinointi sekä viimein kurvaus viiden olympiarenkaan alle (emt.).

Lähetyssaarnaajien suhtautuminen Tyynenmeren mainin-geilla kirmaaviin alkuasukkaisiin sisältää ehkä enemmän viestiä kuin aluksi arvaakaan. Heidän päivittelynsä sisältyy paitsi "kolonialistisen katseen" epävarmuutta toisenlaisen kohtaamisesta myös länsimaisen kasvatuksen pitkää perinnettä. Lapsille ja nuorille oli laadittu "opettavaisia kertomuksia", joiden ydinsanomana oli alistuva totteleminen, pilailujen, kepposten ja muun

arvaamattoman käytöksen pois juuriminen. Merkkejä siitä, miten vielä 1800-luvulla leikin tuli olla kaavamaista eikä lapsen "vapaata maailmaa" (Lindqvist 1998, 54), löytyy aikakauden klassisista hahmoista: Wilhelm Buschin Maksista ja Moritsista sekä Heinrich Hoffmanin Jörö-Jukasta. Sittenkin lastenkirjallisuudessa tapahtuu yhdenlainen keikkaus ellei peräti "breikkaus". Aikuisten totista ankaruutta vastaan asettuu lapsen kokeileva omaehtoisuus ja veijarimaisuus: Astrid Lindgrenin "Peppi Pitkätossu" (1945) – aikaansa edellä ollut punkkari, skeittari ja parkouraaja! Peppi hämmentää vanhempaa väkeä ajatuksillaan ja tekemisillään niin, että vielä vuonna 1995 löytyi Svenska Dagbladetistä kirjoitus, jossa todetaan, kuinka "hänen viisikymmentä vuotta kestänyt palvontansa on tuhonnut kaiken – koulun, perhe-elämän, normaalin käytöksen (...) On aika siirtää Peppi eläkkeelle" (Lindqvist 1998,17).

Parkourauksen historia on ytimekäs. Ydinajatus syntyi kaupungissa ja siellä se myös pääosin toteutui. Parkour edustaa nykyistä nuorisokulttuuria, vaikka sen mentaaliset juuret saattavat olla vanhat ja monihaaraiset. Keskiaikaisten kaupunkien akrobaatteilla oli harjoituksia, jotka saattoivat sisältää samoja periaatteita kuin nykynuorilla; liikkeiden huolellista läpikäyntiä mielikuvaharjoitteluna ennen varsinaista kokeilua ja suorittamista (McClelland, 1996). Perttu Mäkisen mielestä parkouraajat eivät ole kuitenkaan akrobaatteja. Akrobatia ei palvele harrastuksen ideaa edetä sulavasti ja vauhdikkaasti. Tärkeintä ei ole näyttävyyden, vaan kekseliäästi suunnitellun reitin ja siihen kytkeytyvien

liikkeiden sujuvuus eli "flow." Nyky-urbaanisuudestaan huolimatta parkourauksella saattaa olla esteettis-eettisiä yhtymäkoh-
tia myös moniin 1970- ja 1980-luvun liikuntakulttuurin "uusiin
aaltoihin" (Sironen 1988), kuten elämysliikuntaan ja "uusiin
peleihin" ("new games") – kaikkeen sellaiseen toimintaan, jolle
on tunnusomaista itse tekeminen ja yhdessä oleminen ilman
ulkoisen auktoriteetin valvovaa silmää.

Paluu luonnosta kaupunkiin

Luonto, ei kaupunki, on ollut monen ruumiinkulttuurisen,
idealistisen kokeilun maaperä tai kantatila. Ranskalainen Geor-
ge Hébert (Silvennoinen 2005b) kehitteli 1900-luvun taitteessa
rousseaulaisen romantiikan hengessä omaa "luonnollista mene-
telmäänsä", jonka mukaan nuoren varttuva ruumis ei tarvinnut
edesauttajakseen sisätiloissa tapahtuvan voimistelun tiukkaa
muotokieltä vaan raikasta elämää luonnossa. Luonto monimuo-
toisuudellaan tarjosi luontevat esteet ja haasteet liikkeiden ja
temppeujen kokeilulle oman kekseliäisyyden avulla. Vaikka ei
löytyisikään mitään suoraa faktista yhteyttä Hébertin ja parkou-
rauksen välillä, on niillä ainakin yksi samankaltaisuus – liikkeen
rajattomuus. Ei liene tilaa eikä paikkaa, missä ei voitaisi tehdä ja
kokeilla jotakin vapaasti ja oman tahdon mukaan. Tähän epä-
suoraan, mutta mahdolliseen yhteyteen viittaavat muutamit par-
kouria käsittelevät nettisivut. On myös viitattu ranskalaisiin jouk-
koihin Vietnamsissa; sotilaiden selviämisharjoituksiin vaikeissa ja
tuntemattomissa oloissa. Ehkäpä parkourin perusta – "parcours
du combattant" – kietoutuu hyvinkin monisyiseen, eriaikaiseen
ruumiinkulttuuriseen rihmastoon?

Luontoon opasti myös saksalaisen Ernst Struplerin (1955)
vihkonen "Natürliches Turnen im Gelände", jolla on pitkäkö
alaotsikko: "Metsä voimistelupaikkana. Johdatus isille, äideille,
kouluille sekä voimistelu- ja urheiluseuroille voimisteluun yk-
sinkertaisissa olosuhteissa." Mustavalkoisin valokuvin höystetyn
tekstin ydinajatuksena oli saada väki liikkeelle muutenkin kuin
autojen ja moottoripyörien kuljettamina. Koska monet nuoret
ja aikuiset vierastivat tyypillisiä urheilupaikkoja, kouluvoimiste-
lun ankeita tiloja ja niiden jättämiä mustanpuhuvia muistoja,
Strupler ajatteli metsän tarjoavan vapahduksen. Hänen, kuten
Hébertinkin idealistinen näkemys saattoi olla jatketta keskiet-

Martti Silvennoinen

Parkour –
seikkailuretki
kaupunkitiilään

rooppalaisen kulttuurin luonnon, luonnonmukaisen liikkeen ja ruumiin ihannoinnille. Itävaltalaisen työväenliikkeen piirissä oli vuonna 1895 perustettu retkeilyjärjestö "Die Naturfreunde" (Marjomäki 1988), ja sen jatkeeksi tai rinnalle syntyivät saksalaiset 1900-luvun alun ruumiinkulttuurin "vihreät liikkeet" (kuten "Wandervögel") eräänlaisiksi pakoreiteiksi ahdistavasta kaupunki-sivilisaatiosta vehmaisiin metsiin, vuorille ja niityille (Sironen 1995).

Vaikka Struplerin metsässä juostaan, hypitään esteiden yli, kiipeillään puihin, kanniskellaan tukkeja, heitellään pöllejä, tehdään kuperkeikkoja, kiipeillään kiville, tasapainoillaan puunrungoilla purosten ja ojien yli, siitä kuitenkin välittyy aikuisen luoma "opettavainen tarina". Teksti ja kuvat heijastelevat "ruumiin kapinaa" kaupunkimaista elämää kohtaan, mutta varsin pedanttisilla suoritusten ohjeistuksilla. Suuntana on idealisoitu luonto. Taakse on jätettävä "synnillinen", ihmistä yksipuolistava kaupunki – juuri päinvastoin kuin kaupunkitilan omakseen ottaneilla skeittareilla ja parkouraajilla.

Parkouraajat eivät tungeksi kaupunkien valmiiksi tehdyille urheilupaikoille. Näyttäytyykö kaupunki heille enemmän ympäristönä, "kaupunkiluontona", jota ei muokata eikä muuteta miksiäkään, jotakin varten, kuten esimerkiksi urheilussa? Voisiko ajatella, että huippuunsa trimmatut maratonjuoksijat joutuisivat matkansa varrella kumartelemaan tielle ulottuvia puiden oksia? Se, mikä heille olisi suorituksen haitta, on parkouraajille haaste.

Luontoympäristö voi ahdistaa ja pelottaa, mutta niin tekee myös kaupunki. Jane Jacobs olettaa, että ihmisen ympäristömielikuvilla on suuri merkitys siihen, mitä paikkoja pelätään riippumatta siitä, miten vaarallisia ne todellisuudessa ovat. Tällaisia mielikuvapaikkoja aletaan karttaa, ja mitä enemmän niitä ympärillä on, sitä turvattomammalta tuntuu kaupunkielämä. Kun tilaa ei uskalleta käyttää, siitä tulee vaarallinen ja entistä pelottavampi (Karisto ym. 2003, 183). Voisiko parkourin ajattelutavassa piillä yksi "kaupunkipaniikin" mentaalinen ja ruumiillinen haaste: mikään tila-paikka ei ole kokemuksellisesti mahdollon. Mennäänpä siis paikan päälle – katsastellaan, arvioidaan, jutellaan – ja mahdollisesti kokeillaan. Nimenomaisesti uusien kaupunkitilojen ja -paikkojen haistelu, tunnistelu ja "haltuun ottaminen" sekä oman liikkeen luominen valittuun tilaan on parkouraajille tyyppillistä tapaa ja taidetta, ei niinkään yhtenäinen pukeutuminen,

Martti Silvennoinen

Parkour –
seikkailuretki
kaupunkitilaan

musiikkimaku tai slangisanasto, kuten esimerkiksi skeittareilla ja snoukkareilla, painottaa turkulainen parkouraja Joonas Tähtinen.

Paitsi osaamisen haasteita parkouraus tuottaa myös vahvoja tunne-elämyksiä, Perttu Mäkinen painottaa. Ovatko tällaiset elämykset jollain tapaa aitoja, autenttisia, kun ne on itse tuotettu? Leikin teoreetikko Roger Cailloisin (1961) klassiset leikin elementit: kilpailu (agon), sattuma (alea), jäljittely (mimicry) ja huimaus (ilinx) lienevät kaikki läsnä myös parkourauksessa, joskin vahvimmin monille mieleen tulee jäljittelyn – toisilta oppimisen – ja huimauksen yhdistelmä. Huimaus on inhimillisen liikkeen ikaikainen piirre, jonka voi kokea yhtä hyvin pyöritysleikeissä pihanurmella kuin laskuvarjohyppääjän liitämisen riemuna. Ehkä huimauksessa on myös ripaus tunnetta tekemisen sujumisesta ja hallinnan tunteesta. Juuri tätä piirrettä ihmisen toiminnassa on tähdentänyt amerikkalainen sosiaalitieteilijä Mihaly Csikszentmihalyi (1992) puhuessaan flow-ilmiöstä. Myös Perttu Mäkinen painottaa sitä, että parkourauksessa onnistuminen jossakin paikassa juuri halutulla tavalla tuottaa leijumisen ja virtaamisen fiiliksiä. ”Flow Finland” ei ollut katteeton nimi Suomessa järjestetyille kiertueelle.

Kokemuksen aitous – katujen ”free-runneille” tai scifileffoja katseleville nuorille – on suhteellinen ja latautunut asia nykykulttuurissa. Emotionaaliseen autenttisuuteen ei välttämättä vaikuta se, että toiset tekevät ja ovat toisilleen läsnä, toiset puolestaan vain katselevat toisten jo tekemää. Siitä, onko oma juttu aidompi ja autenttisempi kuin joidenkin toisten määrittämä, tuskin kannattaa suurta huolta kantaa. Kyseessä voi olla taidokkaasti luotu performanssi tai yksinkertaisesti mikä hyvänsä arkisenkin tuntuinen asia, joka yksinkertaisesti vain ”kolahtaa”. Siitä tulee juttu, tapahtuma tai teko, joka tuntuu tärkeältä juuri minulle. Sosiologi Thomas Ziehe (1992) ei ole huolissaan nuorten shokeeraavista kokemuksista ja elämyksistä sinänsä, vaan siitä, että niihin ei ehditä jatkuvan ärsyketulvan vuoksi riittävästi eläytyä. Esteettisesti tai toiminnallisesti tuntuva ei edes ehditä kokea, koska erilaisten ärsykkeiden intensiteetit joko trivialisoidaan tai kulutetaan liian nopeasti loppuun. Vaara ei ehkä niinkään piile siinä, että ärsykeintensiteetit ja -kliimaksit ”tulvisivat ylitsemme”, vaan siinä, että vedämme ne ”sisään” liiankin rutiininomaisesti (emt.).

Martti Silvenmoinen

Parkour –
seikkailuretki
kaupunkitilaan

Jos parkouraus lähenty leikkiä, se olisi leikkiteoreetikkojen mielestä vapaata toimintaa. Johann Huizingalle leikki on jopa "pyhää" (1947,16), Cailloisille (1961, 6–13) uskottavan tuntuista. Cailloisin mukaan leikki pitää sisällään ajatuksen siitä, että arkisen elämän rinnalla kulkee toinen todellisuus. Leikki voi olla yllätyksellistä ja epävarmaa, eikä sen päättymistä voi tietää ennalta. Kummankaan teoreetikon mielestä pakollinen leikki ei olisi mitään leikkiä, vaan leikin jäljittelyä. Niinpä leikissä ei myöskään voi arvioida sitä, kuka leikkii parhaiten. Cailloisille leikki on erillistä esimerkiksi tuottavasta työstä ja voi olla pikukulapsenomaista "sähläämistä" (paidia) – aikuisen silmin – tai suunnitelmallisempaa toimintaa (ludus). Hän korostaa leikin sitoutumista tiettyihin tiloihin ja tiettyyn aikaan, jotka yhdessä sovitetaan leikkijöiden kesken. "Leikki on kyseessä vain silloin, kun mukana olijoilla on halu osallistua ja halu tunkeutua johonkin sellaiseen arvoituksellisuuteen ja monimuotoisuuteen, joka ei edusta rutiinia tai arkipäiväistä, ja mikä tärkeintä, leikki voidaan lopettaa koska hyvänsä. Sen sijaan peleissä korostuvat ajan ja tilan täsmällisemmät määrittymiset; pelin maisema on rajoitetumpi, suljetumpi, suojatumpi" (emt. 7).

Jos parkouraus on myös "enemmän kuin leikkiä", silloin ehkä aletaan spontaanin yhdessäolon ohella suunnitella tapahtumia, koulutustilaisuuksia, järjestellä jäsenkunnan asioita – jäsenyää osaksi liikuntakulttuurin kansalaistoimintaa. Eteen saattaa tulla hetki, jolloin liike-elämä kiinnostuu uudesta kaupallisesta haasteesta. Parkourista tulee "tuote", kuten kävi lumilautailulle. Sen mainoksia, logoja, piiloviestejä alkaa osua silmiin paitsi urheilukentillä myös markettien käytävillä. Edessä on koko tarmollaan mukana olevien harrastajien uudenlainen valintatilanne: "meidän juttu" vai "meille tarjottu juttu". Jatkaako kulkua omassa heimossa, oman kaupungin paikkoja ja tiloja kierrellen ja toisiin kaupunkoihin matkustellen – vai solmiako jalkoihin parkour-tossut, vetää ylle suorituspuku ja odottaa vuoroaan uteliaan yleisön edessä? Lähtevätkö jotkut "perusheimosta" treenaamaan tuleviin kisoihin, tyytyvätkö toiset opetushetkiin kouluissa ja nuorten parissa oman harrastuksensa ohella ja jättäytyvät lopulta itsepäisiksi "kaupunkinomadeiksi?"

Parkouraus on muutamassa vuodessa vedonnut varsin monen suomalaisen tyttöön ja poikaan. Joillekin riittää lähtökohdaksi "pieni ja kaunis", joillekin toisille vain ylivertaisen

Martti Silvennoinen

Parkour –
seikkailuretki
kaupunkitilaan

mahtava. "Pienen ja kauniin" vetovoima saattaa kuitenkin olla yllättävän vahva ja intensiivinen. Yksinkertainen asia voi tarjota haasteita kokeilevalle ja elämyksellisesti rikkaalle estetiikalle – "poiesikselle", kuten varhaiset kreikkalaiset olisivat sanoneet. Hyvän esimerkin voima ei ole mihinkään kadonnut. Pikkuveli tekee kavereineen samaa kuin isommat edellä: käy harjoittelemassa voimistelusalissa, lähtee kokeilemaan ja kuvaamaan kavereiden kanssa temppuja siellä, missä omiin taitoihin vertautuvat haasteet ovat kohdallaan.

Samaa "yksinkertaisuuden estetiikan" näkökulmaa on kehitellyt kiipeilyä harrastava Jani Lunnas (2005). Hän on kirjoittanut "boulderoinnista", kiipeilykulttuurin yksinkertaisimmasta juonteesta. Siinä missä isojen vuorten valloittaminen kuvastaa grandioosia, jopa kolonialistista länsimaisen uroteon kertomusta, siinä missä kallio- ja seinäkiipeily tarvitsevat avukseen monenlaisia turvavälineitä, edustaa boulderointi yksinkertaisimmillaan sitä, mitä meistä jokainen on lapsena tehnyt: kivenjärkeillä kiipeilyä ja taiteilua. Kun edessä on eri kokoisia ja eri muotoisia kiviä ja haasteena oman kiipeämistaidon ja omien kiipeilylinjojen suunnittelu, ollaan lapsenomaisessa "flow-tilassa", josta ei ole kiire aikuismaailman tarkkoihin normeihin ja ylenmääräiseen rationaalisuuteen. Niin... ne kivet Kuokkalan koulun edustalla?...

Lähteet

- Blanchard, Kendall (1996) "Anthropology", teoksessa D. Levinson & K. Christensen (Eds.) *Encyclopedia of World Sport from Ancient Times to the Present* (I). Santa Barbara, California: ABC-CLIO, 36–39.
- Booth, Douglas (1996) "Surfing", teoksessa Levinson & Christensen, mt. (III), 984–990.
- Caillois, Roger (1961) *Man, Play, and Games*. New York: The Free Press of Clencoe.
- Csikszentmihalyi, Mihaly (1992) *Flow. Den optimala upplevelsens psykologi*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Huizinga, Johann (1947) *Homo Ludens: Leikkivä ihminen. Yritys kulttuurin leikkiaineksen määrittelemiseen*. Helsinki. WSOY.
- Humphreys, Duncan (1996a) "Skateboarding", teoksessa Levinson & Christensen, mt., (III), 893–894.
- Humphreys, D. (1996b) "Snowboarding", teoksessa Levinson & Christensen, mt., (III), 933–935.

Martti Silvennoinen

Parkour –
seikkailuretki
kaupunkitilaan

- Hänninen, Riitta (2005) "Perinteisen urheilun tuolla puolen. Lumilautailukulttuuri ja puuterilumen lumo", Kulttuurintutkimus 1, 33–46.
- Karisto, Antti, Takala, Pentti & Haapola, Ilkka (2003) Matkalla nykyaikaan. Elintason, elämäntavan ja sosiaalipolitiikan muutos Suomessa. Helsinki: WSOY.
- Lindqvist, Gunilla (1998) Leikin mahdollisuudet. Luovaa pedagogiikkaa päiväkotiin ja kouluun. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Lunnas, Jani (2005) "Kiipeilijän elämys: Seikkailullinen ja urheilullinen luontokokemus", Kulttuurintutkimus 3, 31–43.
- Marjomäki, Heikki (1988) "Proletaariset luonnonystävät", teoksessa E. Sironen (toim.) Uuteen liikuntakulttuuriin. Tampere: Vastapaino, 39–42.
- McClelland, John (1996) "Acrobatics", teoksessa Levinson & Christensen, mt., (I), 3–6.
- Rasi, Matias (2005) "Mikä ihmeen parkour?", Liikunnanopettaja 1, 10–11.
- Strupler, Ernst (1955) Natürliches Turnen in Gelände. Heft 1. Dietikon H/Z: Altberg Verlag.
- Silvennoinen, Martti & Niku, Tommi (2000) "Telemarkin huimapäät", teoksessa H. Roiko-Jokela & E. Sironen (toim.) Urheilun etiikka ja arki. Suomen Urheiluhistoriallisen Seuran vuosikirja. Jyväskylä: Atena, 165–177.
- Silvennoinen, Martti (2005a) "This ain't no walk in the park", Liikunnanopettaja 1, 8–9.
- Silvennoinen, Martti (2005b) "Urheilun suurta ja pientä. Kolme tapausta", Kulttuurintutkimus 3, 47–52.
- Sironen, Esa (1988) (toim.) Uuteen liikuntakulttuuriin. Tampere: Vastapaino.
- Sironen, Esa (1995) "Uuden liikuntakulttuurin visiot", teoksessa E. Sironen: Urheilun aika ja paikka. Research Reports on Sport and Health 100. Jyväskylä: LIKES-tutkimuskeskus. 93–120.
- Ziehe, Thomas (1992) "Nuoriso kulttuurisessa modernisaatiossa", julkaisussa T. Aittola & E. Sironen, (toim.) "Miksi piiriin?" Thomas Ziehe koulusta, nuorisosta ja itsestäänselvyyksien murenemisestä. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitoksen julkaisuja 1, 15–38.

Martti Silvennoinen

Parkour –
seikkailuretki
kaupunkitilaan